

День Соборності та Свободи України

День

Соборності України –
свято, яке відзначає наша держава
щороку 22 січня в день проголошення
Злуки Української
Народної Республіки
й Західноукраїнської
Народної Республіки

Соборність втілює у собі безапеляційну необхідність територіальної єдності та об'єднує ідеї неподільності і незалежності української землі. Соборність як державотворницька ідея та патріотичне переконання почала формуватися після об'єднання давньоруських земель навколо князівського престолу в Києві. Саме цю ідею мали за вектор українські гетьмани Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, Пилип Орлик. Особливо гостро питання соборності та неподільності постало у ХVІІІ — початку ХХ століття, коли тогочасна Україна була поділена між Польщею, Московією, Румунією та Австро-Угорщиною, ця ідея знайшла своє відображення у працях найкращих вітчизняних мислителів, оскільки для боротьби за свої національні інтереси Україні була вкрай важливою територіальна єдність.

Акт злуки і соборність

Після прийняття Третього Універсалу Української Центральної Ради – головного органу управління (7 листопада 1917 року) – було проголошено Українську Народну Республіку, що об'єднувала дев'ять українських губерній. А за рік після цього – у 1918 році – в Австро-Угорській імперії перемогла революція і утворилися незалежні держави: Чехословацька Республіка, Австрійська Республіка та Угорщина. Тим часом у Львові за ініціативи членів партій Західної України було створено Українську Національну Раду, а за кілька днів – офіційно проголошено утворення Західноукраїнської Народної Республіки.

Одразу після цього УНР та ЗУНР почали обговорення ідеї соборності в Україні. Уряд ЗУНР (Директорія) мав на меті об'єднатися з Наддніпрянською Україною, аби мати силу для боротьби проти територіальних зазіхань Польщі на українські землі.

Однак голова УНР (Східна Галичина) Євген Петрушевич не поспішав погоджуватися на об'єднання з гетьманською Україною і прогнозував, що це загрожує УНР входженням до складу Росії.

Зрештою, 1 грудня 1918 року у місті Фастів було укладено Передвступний договір, у якому йшлося про "злуку обох українських держав (УНР та ЗУНР) в одну державну одиницю" задля створення єдиної держави. За кілька днів було схвалено закон про об'єднання ЗУНР з Наддніпрянською Українською Народною Республікою у Народну Республіку. 21 січня 1919 року у місті Хуст Всенародні збори ухвалили приєднати до Української Народної Республіки Закарпаття.

А 22 січня 1919 р. у Києві на Софійській площі відбулися урочисті збори, на яких був проголошений Акт Злуки (об'єднання) українських земель, засвідчений Універсалом про об'єднання УНР і ЗУНР в єдину Велику Україну. Ним стверджувалось об'єднання двох тодішніх держав, що постали на уламках Російської і Австро-Угорської імперій в єдину соборну Українську державу, яка відтоді ставала гарантом загальнонаціональних інтересів українців.

Київ, Софіївська площа 22.01.1919

Львів, 22.01.1919

Століттями розірваний український народ визволився з неволі і возз'єднався на своїй землі в єдиній Українській державі.

У тексті Акта Злуки утверджувалось: «...Віднині во єдино зливаються століттями відірвані одна від одної частини єдиної України — Галичина, Буковина, Закарпаття і Наддніпрянська Україна. Здійснилися віковічні мрії, для яких жили і за які вмирали найкращі сини України. Віднині є тільки одна незалежна Українська Народна республіка. Віднині український народ увільнений могутнім поривом своїх власних сил, має змогу об'єднати всі зусилля своїх синів для створення нероздільної, незалежної української держави, на добро і щастя українського народу.»

Акт Злуки був глибоко детермінований історично і спирався на споконвічну мрію українського народу про незалежну, соборну національну державу. Він став могутнім виявом волі українців до етнічної й територіальної консолідації, свідченням їх самовизначення, становлення політичної нації. Уперше за 600 років він став реальним кроком до об'єднання українських земель, що вплинув на подальші національно-політичні процеси в Україні.

Незважаючи на підписання доленосного документу, Україна все ж не змогла тоді стати по-справжньому незалежною. Західні регіони України: Галичина, Холмищина, Підляшшя та Західна Волинь, відповідно до Варшавського договору, були передані Польщі, а Чехословаччина приєднала до себе Карпати. Пощ у Першу Світову війну Україна вступала знову роздробленою. Наступне возз'єднання українських земель стало можливим у 1939 році – вже у складі Радянського союзу та напередодні Другої Світової війни. Однак і це врешті-решт обернулося для України роз'єднанням. Але 22 січня 1939 року вперше за останні 20 років українці відзначили День Соборності на офіційному рівні – у місті Хуст. Це була не просто маніфестація, а найбільша за 20 років перебування краю у складі Чехословаччини демонстрація місцевого населення за участю 30 тис. людей, яке з'їхалось до столиці Карпатської України з усіх куточків краю.

"Живі ланцюги"

На честь Дня Соборності українці почали організовувати "живі ланцюги" між Києвом, Львовом та Івано-Франківськом, як символ духовної єдності людей східних і західних земель України. Перший ланцюг було організовано 21 січня 1990 року. Понад учасниками акції стали від 0,5 до 3 мільйонів українців в Івано-Франківську, Стрию, Львові, Тернополі, Рівному, Житомирі та Києві. Пощ локальні "живі ланцюги" організовуються кожного року по всіх куточках нашої держави.

Як День соборності святкують в Україні зараз

Незважаючи на сто літню історію Дня Соборності, офіційно в Україні цей день став святом лише у 1999 році.

У відповідному Указі Президента України, виданому 21 січня 1999 року, йдеться про встановлення свята соборності в Україні "...враховуючи велике політичне та історичне значення об'єднання Української Народної Республіки і Західноукраїнської Народної Республіки для утворення єдиної (соборної) української держави...".

Акт Злуки двох Україн свого часу був прагненням до возз'єднання, але минуло 102 роки і він залишився символічним святом – Днем Соборності України. України, котра у будь-який час та у будь-яких реаліях залишається волелюбною та непохитною.

Використані джерела:

- <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2859811-v-ukraini-vidznacaut-den-sobornosti.html>
- <https://www.unian.ua/society/10416027-den-sobornosti-ukrajini-istoriya-tradiciji-svyatkuvannya.html>

